

38.0124 העלאת חלל בדרגה לאחר מותו, בשעת רגיעה ובשעת חירום

תוקף סעיפים 1 עד 27 מיום 21 בספטמבר 2011

הגדרות

1. בפקודה זו –

- א. "חלל" – חייל בשירות הסדיר או חייל בשירות מילואים פעיל שנהרג, נספה או נפטר בהיותו בשירות.
- ב. "לוחם בשירות החובה" – בוגר מסלול פיקודי המבצע תפקיד לחימה (על פי אוגדן לחימה) ובעל תעודת לוחם.
- ג. "משפחת החלל" – אדם אחד או יותר, שהוא "קרוב משפחה מדרגה ראשונה" לחלל כלהלן:
 - (1) בן זוג או בת זוג;
 - (2) בניס ובנות;
 - (3) הורים ביולוגיים או הורים מאמצים על-פי חוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981;
 - (4) אחים ואחיות.
- ד. "מפקד יחידת החלל" – אחד מאלה:

- (1) מפקד היחידה שאליה סופח החייל בעת מותו, או מפקד היחידה שאליה הוצב, אם לא סופח ליחידה אחרת;
- (2) מפקד בסיס ההדרכה או מפקד מתקן האימונים שבו שהה החייל – אם היה בעת מותו חניך בקורס באותו בסיס הדרכה, או היה בעת מותו ביחידה אחרת, לאחר שהקורס שבו שהה כחניך פוזר בשל שעת חירום;
- (3) מפקד היחידה הקודמת שאליה היה מוצב החייל, אם בעת מותו היה מסופח או מוצב ביחידת יקר.
- ה. "עוזב מסלול לחימה" – בוגר מסלול פיקודי בעל תעודת לוחם, אשר ביצע תפקיד לחימה (על פי אוגדן לחימה), ושמסיבה כלשהי אינו מבצע כיום תפקיד לחימה.
- ו. "שעת חירום" – שעת מלחמה או אם קבע ראש מנהל הנפגעים וקציני הערים (להלן: רמנ"ק) אחת מאלה:
 - (1) בשעה שנערכת פעולה צבאית;
 - (2) בשעה שהתרחש אירוע רב-נפגעים.

כללי

2. הפקודה קובעת עקרונות ונהלים להעלאת חלל צה"ל בדרגה לאחר מותו, שאירע בשעת רגיעה או בשעת חירום.
3. בהתמלא התנאים הקבועים בפקודה זו, יועלה החלל בדרגה.
4. בשעת רגיעה תימסר הודעה על העלאת בדרגה לאחר המוות למשפחת החלל לפני עריכת הלוויה, במידת האפשר. בכל מקרה, יש למסור את ההודעה בתוך שבעה ימים מיום הפטירה. בשעת חירום ניתן יהיה להודיע כאמור על העלאת בדרגה בתוך 14 ימים מהכרזת תום שעת החירום.

עקרונות העלאה בדרגה לאחר המוות – צוער וקצין

5. צוער –

א. היה חניך בקורס קצינים בבית הספר לקצונה בעת מותו, בהשלמה חילית, בתקופת המתנה שבין קורס הקצינים להשלמה החילית, או במהלך קורס טיס או קורס חובלים – יועלה בדרגה, כמפורט בנספח א' לפקודה, ובכפוף לאמור בפ"מ 32.0315 "תנאים לעלייה בדרגה במהלך קורס או בתקופת לימודים – שירות סדיר".

ב. הצוער יצא להכשרה לקצונה בהיותו נגד בשירות הקבע, ובעת מותו היה חניך בקורס הקצינים, בהשלמה חילית או בתקופת המתנה שבין קורס הקצינים להשלמה החילית, יועלה בדרגה כמפורט בנספח ב' לפקודה.

ג. אקדמאי, לרבות רב, שהיה בעת מותו חניך בקורס הקצינים או בהשלמה החילית, או בתקופת המתנה שבין קורס הקצינים להשלמה החילית – יועלה לדרגת סגן.

6. קצין בשירות הסדיר ובשירות המילואים –

א. ככלל, קצין אשר בעת מותו נשא מינוי המחייב לפי תקן דרגה הגבוהה מדרגתו בפועל, יועלה בדרגה אחת מהדרגה שנשא בפועל ביום מותו. למען הסר ספק, יובהר כי גם קצין אשר בעת מותו נשא מינוי המחייב דרגה הגבוהה בשתי דרגות מדרגתו בפועל – יועלה בדרגה אחת בלבד לאחר מותו.

ב. קצין אשר בעת מותו נשא מינוי של ממלא מקום או של ממלא מקום זמני (למעט ממלא מקום זמני הנוסף על המינוי המלא שנשא), כמפורט בהפ"ע 3.0222 "מינויים – ממלאי מקום – קצינים – שירות סדיר ומילואים" – ייראה לצורך פקודה זו כאילו נשא מינוי מלא.

ג. קצין אשר בעת מותו נשא מינוי משנה, ושתפקיד מינוי המשנה הוא בדרגה הגבוהה מדרגתו – יראו את הקצין כאילו תפקד בפועל בתפקידו המשני, אף אם מותו אירע בעת ששימש בתפקידו העיקרי. אם אין תפקיד המשנה מחייב דרגה גבוהה מדרגתו, ואילו תפקידו העיקרי מחייב דרגה גבוהה מדרגתו – יראו את הקצין כאילו תפקד בפועל בתפקידו העיקרי, אף אם מותו אירע בעת ששימש בתפקיד המשנה.

ד. קצין אשר בעת מותו נשא מינוי חירום, המחייב לפי תקן דרגה גבוהה מדרגתו, יועלה בדרגה בהתאם למינוי החירום – הכול בתנאי שמותו אירע במהלך התקופה שבה תפקד בתפקיד החירום.

ה. קצין שמינויו לתפקיד, המחייב לפי תקן דרגה הגבוהה מדרגתו, בוטל לפני מותו שלא מסיבות הדחה, ולא קיבל מינוי אחר – יראו אותו כאילו המשיך לשאת את המינוי הקודם (חניך בקורס, קצין שיצא ללימודים במימון צה"ל, קצין שנמצא בתהליך מעבר וכד'), אלא אם בוטל המינוי שנה, לפחות, לפני הפטירה.

ו. קצין שבעת מותו נשא דרגת כתף סגן או סרן, ואשר נפטר במהלך פעילות צבאית, ושמיילא תפקיד שקיימת לו מקבילה באותה יחידת רישום, בדרגה הגבוהה מהדרגה שנשא – יועלה בדרגה אחת הגבוהה מדרגתו. העלאה זו תהיה בתנאי שמפקד היחידה, בדרגת סא"ל לפחות, יאשר כי הקצין לא הועלה בתקן המינוי טרם מותו בשל אילוצי משאבים ביחידה, וימליץ להעלות את הקצין בדרגה לאחר מותו.

ז. קצין שטרם מותו סוכם בדיון שיבוצים לתפקיד הנושא תקן דרגה גבוהה מדרגתו, יועלה בדרגה בהתאם למינוי שסיכמה עברו הסמכות הקובעות. העלאה לדרגת רס"ן מצויה בסמכות קצין החיל הראשי, העלאה לדרגת סא"ל מצויה בסמכות אלוף, והעלאה לדרגת אל"ם ומעלה מצויה בסמכות הרמטכ"ל.

ח. קצין אשר בעת מותו נשא דרגת סג"ם, יועלה לדרגת סגן, גם אם לא נשא מינוי לתפקיד קצונה.

ט. קצין במעמד מיוחד –

(1) קצין שבעת מותו נשא דרגת מ"ק (ממלא מקום קצין) או דרגת קצין מקצועי (ק"פ, ק"ש, קמ"א וק"ב), ומצא את מותו במהלך הכשרתו המשלימה – ינהגו בו כאילו סיים אותה.

(2) קצין שבעת מותו נשא דרגת ייצוג, יועלה לדרגת קבע הוזה לדרגת הייצוג. אם נשא מינוי לתפקיד, המחייב לפי תקן דרגה הגבוהה מדרגת הייצוג שנשא, יועלה לדרגת התקן, עד לדרגת רס"ן כולל, למעט אם אושר בדיון בבלמ"ס כמצוין בפקודה זו.

עקרונות להעלאת חוגר בדרגה לאחר המוות

7. חוגר בשירות הקבע –
- א. בעת מותו נשא מינוי לתפקיד בכיר במסלול הנגדים, כאמור בהפ"ע 3.0244 "מינויים לעובדים אזרחיים בתפקידי קצונה – הגדרות וסמכויות", יועלה בדרגה אחת הגבוהה מדרגתו.
- ב. בעת מותו נשא מינוי לתפקיד קצונה, יועלה לדרגה אחת הגבוהה מדרגתו (דרגת הכתף).
- ג. בעת מותו לא נשא מינוי לתפקיד בכיר או לתפקיד קצונה – יועלה לדרגה אחת הגבוהה מדרגתו, אם שירת לפחות מחצית מן הפז"ם הנדרש, אף אם לא עמד בתנאים נוספים הנדרשים, לפי פקודות הצבא, להעלאה לדרגה זו, ואם ימליץ מפקד היחידה שדרגתו סא"ל ומעלה להעלותו בדרגה. מפקד היחידה יעביר את המלצתו למנה"ק (מנהל הנפגעים וקציני הערים) רע"ן הנפגעים וקציני הערים מייד עם היוודע דבר מותו של החייל.
8. חוגר בשירות החובה שדרגתו סמל, לכל היותר, וחוגר בשירות המילואים הפעיל שדרגתו סמ"ר, לכל היותר (להלן בסעיף זה: חוגר) יועלה בדרגה אחת מותו כלהלן:
- א. היה בקורס המסמיך לדרגה, כמפורט בהפ"ע 3.0257 "קידום חוגרים בדרגות – עקרונות" ובפקודות הנגזרות ממנה, יועלה לדרגה שאליה מסמיך הקורס.
- ב. מילא תפקיד של חוגר בשירות הקבע, והומלץ להעלאה בדרגה על-ידי מפקד היחידה, יועלה לדרגה אחת הגבוהה מדרגתו.
- ג. השלים מחצית מן הפז"ם הנדרש להעלאה לדרגה אחת הגבוהה מדרגתו, יועלה לדרגה אחת הגבוהה מדרגתו.
- ד. נפל במהלך פעילות מבצעית, פעולת לחימה או פעולת איבה – יועלה בדרגה אחת הגבוהה מדרגתו, ולדרגת רב"ט לפחות.
- ה. העלו אותו מפקדיו בדרגה לפני מותו אף שלא עמד בתנאים, כמפורט בהפ"ע 3.0257 "קידום חוגרים בדרגות – עקרונות" ובפקודות הנגזרות ממנה (להלן: התנאים הנכונים) – יראו אותו לאחר מותו כאילו נשא בדרגה, לפי התנאים הנכונים, מהמועד שהעניק לו מפקדו את הדרגה בפועל. מקרה זה יובא לידיעת רמנה"ק.
- ו. ניתן יהיה להעלות בדרגה בשירות החובה חוגר עד לדרגת סמ"ר ועד בכלל, וחוגרת עד לדרגת סמל ועד בכלל, אלא אם שירתה במסלול שבו הייתה זכאית לקבל דרגת סמ"ר בעודה בחיים.
9. חוגר בשירות המילואים שדרגתו רס"ל ומעלה, שהשלים לפחות מחצית מן הפז"ם הנדרש להעלאה לדרגה אחת הגבוהה מדרגתו – יועלה לדרגה אחת הגבוהה מדרגתו.

נהלים וסמכויות לאישור העלאה בדרגה

10. חוגר בשירות החובה – הסמכות לאשר לו העלאה בדרגה, אם עמד בתבחינים (קריטריונים), היא רע"ן הנפגעים וקציני הערים. רע"ן הנפגעים וקציני הערים יבדוק אם עמד החוגר בתבחינים להעלאה בדרגה על-פי פקודה זו, וכן יברר אם נפתחה חקירת מצ"ח לגבי המוות. אם חקירה כאמור מתקיימת, העובדות הנוגעות לעניין העלאה בדרגה יאומתו על-פי ממצאיה הראשונים של החקירה.
11. צוער או קצין או נגד – מייד עם הגעת הודעה למנה"ק-ענף הנפגעים וקציני הערים על מותו, כמפורט בפ"מ 38.0103 "חללים ומתים – נוהל הודעות, זיהוי, חקירה, קבורה, מכתב תנחומים וטיפול בחפצים בשעת רגיעה", ידווח מנה"ק-ענף הנפגעים וקציני הערים למחלקת הסגל-רמ"ח הסגל או למי שהוסמך לכך מטעמו.
12. מחלקת הסגל תבדוק אם מתקיימים התנאים הנדרשים להעלאה בדרגה לפי פקודה זו, ואם אין כל מניעה, בגלל נסיבות המוות או בגלל סיבה אחרת, לאשר את העלאה בדרגה. הבדיקה תיעשה בתיאום עם מפקדות הפיקודים, החילות והזרועות הרלוונטיות: סעיף 10 ו-בזמן תברר מחלקת הסגל אם נפתחה חקירת מצ"ח

לגבי נסיבות המוות. אם חקירה כאמור מתקיימת, יאומתו העובדות הנוגעות לעניין ההעלאה בדרגה לפי ממצאיה הראשוניים.

13. בכפוף לסעיפים 10-12 לעיל, לא תידרש המלצת מפקד יחידת החלל כתנאי להעלאתו בדרגה, אלא אם כן נדרש הדבר בהתאם להוראות פקודה זו. עם זאת, כשדעת מפקד היחידה אין מקום להעלאה בדרגה – כשהיה המוות בנסיבות שיש עימן קלון או מסיבה אחרת כלשהי – יעביר מפקד היחידה מייד עם היוודע לו דבר המוות הסתייגות מנומקת בטלפון, בדוא"ל (דואר אלקטרוני) או בכל אמצעי תקשורת כתובה אחרת, למנה"ק-ענף הנפגעים וקציני הערים, וזה ידווח למשרדי רמנה"ק ורמ"ח הסגל.

14. הסמכות לאשר העלאה בדרגה לאחר המוות נתונה לאלה (להלן: הגורם המוסמך):

- א. רמנה"ק או מי שהוסמך לכך מטעמו – לגבי צוער, קצין, נגד וחוגר בשירות הסדיר והמילואים;
- ב. ראש אכ"א – במקרים החורגים מפקודה זו.
- ג. הרמטכ"ל – לגבי קצינים בדרגת אל"ם ומעלה (ספ"כ).

נוהל הודעה על אישור העלאה בדרגה

15. אישר הגורם המוסמך את ההעלאה בדרגה, יעביר רע"ן הנפגעים וקציני הערים מכתב באמצעות הדוא"ל לגופים האלה:

- א. לשכת ראש אכ"א;
- ב. קצין העיר שבמרחבו מתגוררת משפחת החלל;
- ג. מפקד יחידת החלל;
- ד. מפקד יחידת האם של החלל (אם היה החלל מסופח ליחידת הדרכה או ליחידה אחרת);
- ה. משרד הביטחון-היחידה להנצחת החייל;
- ו. קצין הנפגעים החטיבתי, קצין הנפגעים החילי או קצין הנפגעים הזרועי;
- ז. המפקדה הממונה על יחידת האם של החלל;
- ח. מפקדת הפיקוד המרחבי, שאליו כפופה יחידת האם של החלל;
- ט. מפקדת קצין החיל הראשי של החלל.

16. בשעת רגיעה ימסרו קצין העיר או נציגו למשפחת החלל הודעה על העלאת החלל בדרגה לפני טקס הלוויה, לא יאוחר משבעה ימים ממועד הפטירה. דרישה זו מחייבת את פעולתם הדחופה של המפקדים או הגופים המעורבים האלה: מפקד יחידת החלל, מנה"ק-רע"ן הנפגעים וקציני הערים, מחלקת הסגל, לשכת ראש אכ"א וקצין העיר.

17. מנה"ק-רע"ן הנפגעים וקציני הערים יכין תעודת העלאה בדרגה ויעבירה לחתימת ראש אכ"א. עם סיום הכנת התעודה, יודיע על כך מייד בטלפון ובדוא"ל למפקד יחידת החלל. מפקד היחידה חייב לקבל את התעודה כדי למוסרה למשפחת החלל בתוך 30 ימים ממועד הפטירה.

18. כשתהליך אישור הדרגה מחייב בירור נוסף (מעבר לזמן שהוגדר בפקודה זו) עקב חשד לקלון, או נדרשת החלטת ראש אכ"א בעניין – ירכז ענף הנפגעים וקציני הערים את כל הרשומות הנדרשות לקבלת ההחלטה (כגון חוות דעת הפצ"ד). החליט ראש אכ"א לאשר את הדרגה, תועבר ההודעה למשפחה.

19. נוסף על האמור בסעיפים 20 ו-21 לעיל, בשעת חירום תימסר ההודעה על העלאה בדרגה למשפחת חלל בתוך 14 ימים ממועד הכרזת תום שעת החירום. הודעה על כך ימסור למשפחת החלל מפקד היחידה או נציגו, האחראים להעביר את תעודת העלאת החלל בדרגה, חתומה בידי ראש אכ"א, בתוך 30 ימים ממועד הכרזת תום שעת החירום.

20. חייל שנשא דרגת ייצוג – העלאתו לדרגת קבע הזוהה לדרגת הייצוג תצוין אך ורק בקובץ הרישום האישי, מבלי שתימסר על כך הודעה למשפחתו. בלמ"ס

בלמ"ס

38.0124
פקודות מסכ"ל, 1 אוק' 82

21. לא יועלו בדרגה חיילים שנפטר בנסיבות אלו:
- א. חשד לאובדנות;
- ב. היה המוות בנסיבות שיש עימן קלון, כמפורט בפ"מ 38.0116 "טקס לווייה צבאית או טקס גילוי מצבה לחייל שמקום קבורתו לא נודע".
- ג. כשיש הצדקה שלא להעלות את החלל בדרגה, לאחר קבלת חוות דעתם של רמ"ח הסגל – לגבי צוערים, קצינים ונגדים, וחוות דעת הפצ"ר.

חריגים

22. ראש אכ"א מוסמך לאשר העלאה בדרגה לחלל גם אם לא נתמלאו התנאים הקבועים לכך בפקודה זו, מטעמים מיוחדים שיירשמו, ולאחר שקיבל את חוות דעתם של רמנה"ק לגבי חוגר בשירות החובה ושל רמנה"ק ורמ"ח הסגל – לגבי צוער, קצין ונגד.
23. כשיש מחלוקת בין עמדת מחלקת הסגל לעמדת מנה"ק בעניין ההעלאה בדרגה של קצין ונגד, תועלה ההחלטה לראש אכ"א. באחריות רמנה"ק להעלות את הנושא להחלטת ראש אכ"א, תוך ציון עמדתה של מחלקת הסגל. את החלטת ראש אכ"א יעביר רמנה"ק למחלקת הסגל.
24. למרות האמור בסעיפים 13 ו-14 לעיל, אם הדרגה שאליה יועלה קצין מחייבת לפי הפ"ע 3.0228 "הקצונה בצה"ל – עקרונות קידום – שירות סדיר" אישור של דרג גבוה מזה, יש לקבל אישור דרג זה לצורך ההעלאה.

נוהל בשעת חירום

25. העקרונות להעלאת חלל בדרגה לאחר המוות בשעת חירום יהיו כבשעת רגיעה, וכמפורט בפקודה זו.

פיקוח

26. הזנת הדרגה ושמירת המסמכים הקשורים להזנתה – יטפל בהן ענף הנפגעים וקציני הערים ויישמרו בתיק החלל. התיק יימצא בענף הנפגעים וקציני הערים או בארכיון צה"ל.
27. מנה"ק-רע"ן הנפגעים וקציני הערים אחראי לביצוע האמור בפקודה זו, ויוודא כי כל הנוגעים בדבר יפעלו בהתאם לה.

מס"ד	האוכלוסייה (ביציאה לקורס קצינים)	השלב בהכשרה לקצונה	יועלה לאחר המוות לדרגה
1	חייל בשירות החובה שאינו נמנה עם האוכלוסיות המפורטות בסעיפים 3-6 בטבלה זו	בכל שלב במהלך קורס הקצינים, בהשלמה החילית או בזמן ההמתנה בין קורס הקצינים להשלמה החילית	סג"ם
2	חייל בקורס הכנה לקצונה או בקורס ייעודי טרום הכניסה לקורס הקצינים בבה"ד 1		הוא נחשב לחוגר ויטופל בהתאם לנוהל העלאה בדרגה לחוגרים (סעיף 8 ג-ד לפקודה זו)
3	לוחם בשירות החובה שהיה אמור להשלים 37 חודשי שירות בסיום קורס הקצינים (ההשלמה החילית)	בכל שלב במהלך קורס הקצינים, בהשלמה החילית או בזמן ההמתנה בין קורס הקצינים להשלמה החילית	סגן
4	עוזב לחימה היה אמור להשלים 40 חודשי שירות בסיום קורס הקצינים (ההשלמה החילית)	בכל שלב במהלך קורס הקצינים, בהשלמה החילית או בזמן ההמתנה בין קורס הקצינים להשלמה החילית	סגן
5	פרח טיס	עד חצי שנה	נחשב לחוגר ויטופל בהתאם לנוהל העלאה בדרגה לחוגרים (סעיף 8 ג-ד לפקודה זו)
		חצי שנה עד שנתיים וחצי (כולל אקדמיה)	סג"ם
		שנתיים וחצי עד שלוש שנים	סגן
6	חובלים	מתחילת הטירונות ועד לסיום השלב הבסיסי	נחשב לחוגר ויטופל בהתאם לנוהל העלאה בדרגה לחוגרים (סעיף 8 ג-ד לפקודה זו)
		מתחילת השלב המתקדם ועד סיום השלב הייעוד	סגן משנה

נספח ב' - העלאה בדרגה לצוערים שיצאו להכשרה בהיותם נגדים בשירות קבע

בלמ"ס

38.0124
פקודות מסכ"ל, 1 אוק' 82

יועלה לאחר המוות לדרגה	סה"כ הפז"ס בדרגת הנגד	הדרגה בעת קליטה בבה"ד 1
סג"ם	עד שנה	רס"ל
סגן	מהשנה השנייה עד הרביעית, כלומר משנה אחת ויום אחד עד לארבע שנים	רס"ל
סגן		רס"ר
סרן		רס"ם ומעלה

בלמ"ס